

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr hab. Andrzej ZOLL

RPO-476111-III/2004/AS

00-090 Warszawa Tel. centr. 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 827 64 53

Warszawa, 11.05.2005 r.

Pani Izabela Jaruga-Nowacka

Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Polityki Społecznej

Uprzejmie informuję Panią Premier, że wśród nieuregulowanych kwestii nowego systemu emerytalnego pozostaje w dalszym ciągu problem niższego wieku emerytalnego kobiet niż mężczyzn.

Obowiązująca w poprzednim systemie pracowniczego ubezpieczenia społecznego formuła ustalania prawa do świadczenia emerytalnego i jego wysokości umożliwiała wyrównywanie niektórych skutków niemożności pełnego uczestnictwa w pracy kobiet ze względu na macierzyństwo i potrzeby wychowania dzieci. Powodowało to w szczególności, że pomimo wcześniejszego o 5 lat wieku emerytalnego, świadczenie przysługujące kobiecie było z tego tytułu porównywalne do emerytury otrzymywanej przez mężczyznę, przy jednolitych pozostałych przesłankach. Zróznicowanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn mogło więc być w tym systemie traktowane jako uprzywilejowanie prawne, mające na celu zmniejszenie faktycznie występujących nierówności w życiu społecznym pomiędzy kobietami i mężczyznami.

Niższy wiek emerytalny kobiet mieścił się w konstytucyjnie dopuszczalnym uprzywilejowaniu wyrównawczym. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego regulacje ustanawiające tego typu uprzywilejowanie wyrównawcze nie mogą być traktowane jako - zakazane na tle zasady równości - regulacje dyskryminujące czy faworyzujące. Ustawodawca może takie regulacje ustanawiać w ramach przysługującej mu ogólnej swobody do „stanowienia prawa odpowiadającego założonym celom społeczno-gospodarczym” (orzeczenie z dnia 7 grudnia 1993 r., K. 7/93, OTK w 1993 r., cz. II. s. 410).

W nowym systemie emerytalnym, obowiązującym od 1 stycznia 1999 r., istnieje jednak inna formuła wyliczania świadczenia, preferująca przede wszystkim długi staż ubezpieczeniowy i odpowiednio wysoki wkład do systemu w postaci składki na ubezpieczenie emerytalne. Unormowanie związane z wcześniejszym wiekiem emerytalnym kobiet utraciło zatem rolę eliminowania faktycznie występujących nierówności między kobietami a mężczyznami w życiu społecznym i w związku z tym nie zapewnia już obecnie równego prawa do zabezpieczenia

społecznego, o którym mowa w art. 33 ust. 2 Konstytucji RP. Wątpliwa jest także zgodność takiego unormowania z zasadą sprawiedliwości społecznej zawartą w art. 2 Konstytucji RP. Utrzymanie tego stanu rzeczy przeciwdziałać będzie ponadto wprowadzeniu zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn na rynku pracy.

Z tego względu kilkakrotnie występowałem z wnioskiem o rozważenie możliwości wprowadzenia, wzorem innych krajów europejskich, instytucji elastycznego wieku emerytalnego i jej stopniowego wprowadzania w życie. Takie działanie ograniczałoby skalę społecznego niezadowolenia.

Pismem z dnia 16 lipca 2003 r. (znak BDG.IV.074-33/03) uzyskałem odpowiedź, że problematyka zróżnicowania wieku emerytalnego jest przedmiotem negocjacji w Komisji Trójstronnej. Ich zakończenie przewidywano na wrzesień 2003 r. i wówczas miał zostać określony orientacyjny harmonogram zmian w systemie.

Ponieważ nie posiadam informacji o podjętych aktualnie pracach w tym zakresie, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. nr 14, poz. 147) zwracam się do Pani Premier z uprzejmą prośbą o informację w tej sprawie.

/-/

DYREKTOR ZESPOŁU

/-/mgr Lesław Nawacki